

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกาแฟพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ
ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง*

DEVELOPMENT APPROACH OF SPECIAL COFFEE ATTRACTIONS OF
THE COFFEE GROWING COMMUNITY CHAE SON SUBDISTRICT,
MUEANG PAN DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

เพ็ญกานต์ นามวงศ์**

Phiengkan Namwong

Received: 2021-02-08

ไพโรจน์ ไชยมืองชื่น***

Revised: 2021-04-29

Phairot Chaimuangchun

Accepted: 2021-04-30

ศิริขวัญ ปัญญาเรียน****

Sirikhuan Panyarien

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูล โดยใช้แบบประเมินองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว รวม 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อม 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียง 7) การจัดการไร่กาแฟพิเศษ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพความพร้อมของชุมชนผู้ปลูกกาแฟในตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง สู่การส่งเสริมอุตสาหกรรมกาแฟพิเศษ ประเมินและเก็บข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยการสำรวจและประเมินศักยภาพความพร้อมของชุมชนผู้ปลูกกาแฟใน ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 2 หมู่บ้าน 1) บ้านแม่แจ่ม 2) บ้านป่าเหมี้ยง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาศึกษาและจัดทำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกาแฟพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย) นำเสนอ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่อุตสาหกรรมกาแฟพิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแฟตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา งบประมาณปกติ ปีงบประมาณ พ.ศ.2563

** หลักสูตรการท่องเที่ยวและการบริการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

*** หลักสูตรการท่องเที่ยวและการบริการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

**** หลักสูตรการท่องเที่ยวและการบริการ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

ข้อมูลในรูปแบบตารางผลการประเมิน ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมพบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว บ้านแม่แจ่ม อยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ย = 2.14 และบ้านป่าเหมี้ยง อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย = 2.69 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน พบว่า

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่แจ่ม ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย = 4.05 ด้านความมีชื่อเสียงผลการประเมินอยู่ในระดับดีปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 3.14 ด้านสภาพแวดล้อมผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ย = 1.83 และมีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับต่ำ รวม 4 ด้านคือ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย = 1.68 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกค่าเฉลี่ย = 1.57 3) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย = 1.43 และ 4) การจัดการไร้วางแผนพิเศษค่าเฉลี่ย = 1.31

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านป่าเหมี้ยง ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย = 3.90 ด้านความมีชื่อเสียงผลการประเมินอยู่ในระดับดีปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 3.10 และมีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับควรปรับปรุง รวม 5 ด้านคือ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย = 2.57 2) ด้านสภาพแวดล้อมค่าเฉลี่ย = 2.31 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกค่าเฉลี่ย = 2.02 4) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย = 2.31 และ 5) การจัดการไร้วางแผนพิเศษค่าเฉลี่ย = 2.14

คำสำคัญ: ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, กาแฟพิเศษ

1. บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ นำมาซึ่ง การสร้างงานให้กับชุมชน สร้างความเจริญให้กับหมู่บ้าน นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนา ระบบโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน การท่องเที่ยวสร้างรายได้ในเวลา ที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่นๆ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ การส่งเสริมให้ ชุมชนเกิดการหวงแหนรักษาทรัพยากรที่มีในชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากใน ชุมชน มีศิลปวัฒนธรรม มีทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเทศกาล มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้ง คนในชุมชนยังใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว สร้าง รายได้เสริมและเพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรให้คงอยู่ คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน¹ การ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่อุตสาหกรรมกาแฟพิเศษ ควรเริ่มจากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ภายในชุมชน โดยการใช้การประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยว อย่างแท้จริง

ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศ มีทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายเช่น แหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ผสมผสานไปด้วยกลิ่นไอของ อารย ธรรมล้านนาและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในหลายๆพื้นที่ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าประกอบไปด้วย คนเมือง เย้า ขมุ และลาหู่ ที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างมาก บ้านแม่แจ่ม

¹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว, 2561, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563
สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/assets/portals/1/files/TTS615->

และบ้านป่าเหมี้ยง เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติ แจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ที่ความสูงระดับ 900-1,400 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติและมีเอกลักษณ์อากาศเย็นตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมี ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิต ประเพณี และ วัฒนธรรม รวมถึงธรรมชาติที่มีความงดงาม อาชีพหลักของทั้งสองหมู่บ้านทำอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ปลูกกาแฟและพืชผักเมืองหนาว ในด้านศักยภาพของชุมชน ชุมชนมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพิเศษได้ เนื่องจาก บ้านแม่แจ่ม และบ้านป่าเหมี้ยงมี 1) สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและมีความสวยงาม 2) สภาพภูมิอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี 3) การทำไร่กาแฟและผลิตเมล็ดกาแฟ พันธุ์อาราบิก้า 4) มีกระบวนการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟ 5) มีผลิตภัณฑ์กาแฟจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชม

จากความสำคัญของพื้นที่ บ้านแม่แจ่ม และบ้านป่าเหมี้ยง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพิเศษของชุมชน การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้รับข้อมูล เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อม และสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นจากเดิมที่เป็นอยู่ ให้สามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว รวม 7 ด้าน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูล สํารวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ บ้านแม่แจ่ม และบ้านป่าเหมี้ยง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน

3) การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบประเมิน โดยใช้สถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง.

4) การแปลค่าคำถามแบบประเมิน ใช้การคำนวณหาค่าพิสัย (ช่วงชั้น) ดังนี้

ค่าสูงสุด (=5) – ค่าต่ำสุด (=1) หาค่าด้วยอัตราภาคพื้น (=5) ค่าพิสัยจะเท่ากับ 0.80 ซึ่งใช้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีศักยภาพระดับดีเยี่ยม
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีศักยภาพระดับดี
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีศักยภาพระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีศักยภาพระดับควรปรับปรุง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	มีศักยภาพระดับต่ำ

4. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ศึกษาศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวกาแฟพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูก กาแฟ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

1) บ้านแม่แจ่ม

ตารางที่ 1: แสดงผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว บ้านแม่แจ่ม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว		
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงาม	3.86	ดี
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่นทางธรรมชาติ	4.14	ดี
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะและมีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ	4.14	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม 3 ตัวชี้วัด	4.05	ดี
2. ความสะดวกในการเข้าถึง		
2.1 สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็ว	1.86	ควรปรับปรุง
2.2 สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง	1.86	ควรปรับปรุง
2.3 สถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	2.00	ควรปรับปรุง
2.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการรถรับ – ส่ง	1.75	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 4 ตัวชี้วัด	1.68	ระดับต่ำ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก		
3.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน	1.43	ระดับต่ำ
3.2 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการ Internet	1.86	ควรปรับปรุง
3.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่พัก	2.29	ปานกลาง
3.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ	1.29	ระดับต่ำ
3.5 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่จอดรถเพียงพอ	1.57	ระดับต่ำ
3.6 สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	1.00	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 6 ตัวชี้วัด	1.57	ระดับต่ำ

4. สภาพแวดล้อม		
4.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่ดี ร่มรื่น อากาศถ่ายเท สะอาด	3.57	ดี
4.2 มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว	1.00	ระดับต่ำ
4.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายบอกทิศทางแสดงตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน	1.00	ระดับต่ำ
4.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม	1.71	ระดับต่ำ
4.5 สถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้	1.86	ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ตัวชี้วัด	1.83	ควรปรับปรุง
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว		
5.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของ นักท่องเที่ยว	1.14	ระดับต่ำ
5.2 มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในท้องถิ่นและมีความหลากหลาย	2.43	ปานกลาง
5.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความปลอดภัย	2.00	ควรปรับปรุง
5.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการห้องสุขาสาธารณะ	1.00	ระดับต่ำ
5.5 การมีมาตรการกักกันโรค	1.00	ระดับต่ำ
5.6 มีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิตยสาร และหนังสือ เป็นต้น	1.00	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 6 ตัวชี้วัด	1.43	ระดับต่ำ
6. ความมีชื่อเสียง		
6.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์	4.00	ดี
6.2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	4.03	ดี
6.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการผลิตและแปรรูปกาแฟพิเศษที่มีคุณภาพครบวงจร	1.00	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 3 ตัวชี้วัด	3.14	ปานกลาง
7.การจัดการไร่กาแฟพิเศษ		
7.1 มีวิธีการปลูกและบำรุงรักษาด้านกาแฟสู่การเป็นกาแฟพิเศษ	2.29	ควรปรับปรุง
7.2 มีกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	1.14	ระดับต่ำ
7.3 มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ ผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	1.00	ระดับต่ำ
7.4 มีวิธีการคั่วกาแฟที่ได้มาตรฐานสู่การเป็นกาแฟพิเศษ	1.14	ระดับต่ำ
7.5 มีวิธีการทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	1.86	ควรปรับปรุง
7.6 มีผลิตภัณฑ์กาแฟพิเศษจำหน่ายให้กับผู้มาเยี่ยมชม	1.86	ควรปรับปรุง
7.7 มีร้านกาแฟให้บริการกาแฟพิเศษแก่ผู้มาเยี่ยมชม	2.00	ควรปรับปรุง
7.8 ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟมีความรู้เรื่องกาแฟพิเศษ	2.00	ควรปรับปรุง
7.9 ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟผ่านการอบรมเรื่องกาแฟพิเศษ	2.00	ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม 9 ตัวชี้วัด	1.31	ระดับต่ำ

จากตารางที่ 4.1 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่แจ่ม สรุปได้ดังนี้

1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดทั้ง 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี อันได้แก่ 1) สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงาม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่นทางธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.14 และ 3) สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะและมีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.14

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.68 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00 และอีก 3 ตัวชี้วัด มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ อันได้แก่ ที่ 1) สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็ว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 2) สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 3) สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการรถรับ – ส่ง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.75

3. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.57 ($\bar{X} = 1.57$) ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 2 และ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการ Internet ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่พัก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.29 และอีก 4 ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดที่ 1, 4, 5 และ 6) มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำอันได้แก่ 1) สถานที่ท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.43 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.29 3) สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.57 4) สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00

4. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.83 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 2, 3, 4 และ 5 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง เรียงตามลำดับ (มากไปหาน้อย) ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 5 สถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 ตัวชี้วัดที่ 4 สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.71 และตัวชี้วัดที่ 2 และ 3 การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว และการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายบอกทิศทางแสดงตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.00 ส่วนตัวชี้วัดที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่ดี ร่มรื่น อากาศถ่ายเท สะอาด มีความแตกต่างจากตัวชี้วัดอื่นค่อนข้างมาก คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.57

5. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.43 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 1, 4, 5 และ 6 ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ตัวชี้วัดที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของ นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.14 ตัวชี้วัดที่ 4, 5, 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.00 ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการห้องสุขาสาธารณะ การมีมีจุดพักที่ถ่มถื่นอธิบาย และมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และหนังสือ เป็นต้น ส่วนตัวชี้วัดที่ 2 และ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในท้องถิ่นและมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.43 และ สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00

6. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความมีชื่อเสียง มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ดังนี้ 1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 2) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 ส่วนตัวชี้วัดที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการผลิตและแปรรูปกาแฟพิเศษที่มีคุณภาพครบวงจร มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00

7. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดการไร่กาแฟพิเศษ มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.31 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 2,3,4,5 และ 6 มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ เรียงตามลำดับ (มากไปหาน้อย) ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 5 มีวิธีการทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน ตัวชี้วัดที่ 6 มีผลิตภัณฑ์กาแฟพิเศษจำหน่ายให้กับผู้มาเยี่ยมชม ค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.86 ตัวชี้วัดที่ 2 กระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน ตัวชี้วัดที่ 4 มีวิธีการคั่วกาแฟที่มีมาตรฐานสู่การเป็นกาแฟพิเศษ ค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.14 ตัวชี้วัดที่ 3 มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ส่วนตัวชี้วัดที่ 1,7,8, และ 9 มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง เรียงลำดับ (มากไปหาน้อย) ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 1 มีวิธีการปลูกและบำรุงรักษาต้นกาแฟ สู่การเป็นกาแฟพิเศษ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.29 และ ตัวชี้วัดที่ 7,8,9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 2.00 คือ มีร้านกาแฟให้บริการกาแฟพิเศษแก่ผู้มาเยี่ยมชม ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟมีความรู้เรื่องกาแฟพิเศษ ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟผ่านการอบรมเรื่องกาแฟพิเศษ

ตารางที่ 2: สรุปผลการประเมินองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 7 ด้าน บ้านแม่แจ่ม

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	4.05	ดี
2. ความสะดวกในการเข้าถึง	1.68	ระดับต่ำ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	1.57	ระดับต่ำ
4. สภาพแวดล้อม	1.83	ควรปรับปรุง
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	1.43	ระดับต่ำ
6. ความมีชื่อเสียง	3.14	ปานกลาง
7. การจัดการไร่กาแฟพิเศษ	1.31	ระดับต่ำ
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 7 ด้าน	2.14	ควรปรับปรุง

จากตารางที่ 2 จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว รวม 7 ด้านของ บ้านแม่แจ่ม พบว่า ภาพรวมการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.14 โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ผลการประเมิน อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.05 2) ด้านความมีชื่อเสียง ผลการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.83 ส่วนผลการประเมินศักยภาพอีก 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ มี ดังนี้ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.68 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.57 3) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.43 4) ด้านการจัดการไร่กาแฟพิเศษ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.31

2) บ้านป่าเหมี้ยง

ตารางที่ 3: แสดงผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ป่าเหมี้ยง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว		
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงาม	3.00	ปานกลาง
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่นทางธรรมชาติ	4.14	ดี
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะและมีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ	4.14	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม 3 ตัวชี้วัด	3.90	ดี
2. ความสะดวกในการเข้าถึง		
2.1 สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว	2.29	ควรปรับปรุง
2.2 สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง	3.29	ปานกลาง
2.3 สถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	3.14	ปานกลาง
2.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการรถรับ – ส่ง	2.75	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม 4 ตัวชี้วัด	2.57	ควรปรับปรุง
3. สิ่งอำนวยความสะดวก		
3.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน	2.43	ควรปรับปรุง
3.2 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการ Internet	1.86	ควรปรับปรุง
3.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่พัก	3.00	ควรปรับปรุง
3.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ	1.57	ระดับต่ำ
3.5 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่จอดรถเพียงพอ	1.71	ระดับต่ำ
3.6 สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	1.57	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 6 ตัวชี้วัด	2.02	ควรปรับปรุง
4. สภาพแวดล้อม		
4.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่ดี ร่มรื่น อากาศถ่ายเท สะอาด	3.57	ดี
4.2 มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว	2.00	ควรปรับปรุง
4.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายบอกทิศทางแสดงตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน	1.86	ควรปรับปรุง
4.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม	2.29	ควรปรับปรุง
4.5 สถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้	1.86	ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ตัวชี้วัด	2.31	ควรปรับปรุง

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว		
5.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของ นักท่องเที่ยว	1.86	ควรปรับปรุง
5.2 มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในท้องถิ่น และมีความหลากหลาย	3.14	ดี
5.3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความปลอดภัย	3.14	ปานกลาง
5.4 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการห้องสุขาสาธารณะ	2.29	ควรปรับปรุง
5.5 การมีัคคฤเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย	1.57	ระดับต่ำ
5.6 มีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และหนังสือ เป็นต้น	1.86	ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม 6 ตัวชี้วัด	2.31	ควรปรับปรุง
6. ความมีชื่อเสียง		
6.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์	3.86	ดี
6.2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	3.43	ดี
6.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการผลิตและแปรรูปกาแฟพิเศษที่มีคุณภาพครบวงจร	2.00	ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม 3 ตัวชี้วัด	3.10	ปานกลาง
7.การจัดการไร่กาแฟพิเศษ		
7.1 มีวิธีการปลูกและบำรุงรักษาต้นกาแฟสู่การเป็นกาแฟพิเศษ	2.43	ควรปรับปรุง
7.2 มีกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	2.29	ควรปรับปรุง
7.3 มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ ผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	2.57	ควรปรับปรุง
7.4 มีวิธีการคั่วกาแฟที่ได้มาตรฐานสู่การเป็นกาแฟพิเศษ	2.43	ควรปรับปรุง
7.5 มีวิธีการทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน	2.57	ควรปรับปรุง
7.6 มีผลิตภัณฑ์กาแฟพิเศษจำหน่ายให้กับผู้มาเยี่ยมชม	2.43	ควรปรับปรุง
7.7 มีร้านกาแฟให้บริการกาแฟพิเศษแก่ผู้มาเยี่ยมชม	2.71	ปานกลาง
7.8 ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟมีความรู้เรื่องกาแฟพิเศษ	2.29	ควรปรับปรุง
7.9 ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟผ่านการอบรมเรื่องกาแฟพิเศษ	1.71	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม 9 ตัวชี้วัด	2.14	ควรปรับปรุง

จากตารางที่ 4.3 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านป่าเหมี้ยง สรุปได้ดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 1 และ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ตัวชี้วัดที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงาม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 ตัวชี้วัดที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะและมีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.57 ส่วนตัวชี้วัดที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่นทางธรรมชาติ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.14

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.57 ส่งผลมาจากตัวชี้วัดที่ 2, 3 และ 4 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 สถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 และสถานที่ท่องเที่ยวมีบริการรถรับ-ส่ง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 ส่วนตัวชี้วัดที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็วมีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.29

3. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง ปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.02 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่พัก มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.43 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการ Internet ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 ส่วนตัวชี้วัดที่ 4, 5, และ 6 ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน และสถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.57 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.71

4. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม ผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.31 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 2,3,4, และ 5 ผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง อันได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00 สถานที่ท่องเที่ยวมีป้ายบอกทิศทางแสดงตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน และสถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.29 ส่วนตัวชี้วัดที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่ดูร่มรื่น อากาศถ่ายเท สะอาด มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.57

5. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.31 ส่งผลมาจากสำหรับ ตัวชี้วัดที่ 2 มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในท้องถิ่นและมีความหลากหลาย และตัวชี้วัดที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความปลอดภัย มีผลการประเมิน อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 3.24 ตัวชี้วัดที่ 1,4 และ 6 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของ นักท่องเที่ยว และมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และหนังสือ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 1.86 สถานที่ท่องเที่ยวมีบริการห้องสุขาสาธารณะ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.25 ส่วนตัวชี้วัดที่ 5 การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.57

6. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความมีชื่อเสียง มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ตัวชี้วัดที่ 1 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86 และ ตัวชี้วัดที่ 2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.43 ส่วนตัวชี้วัดที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการผลิตและแปรรูปกาแฟพิเศษที่มีคุณภาพครบวงจร มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00

7. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดการรักษาพิเศษ มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.14 ส่งผลมาจาก ตัวชี้วัดที่ 9 ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟผ่านการอบรมเรื่องกาแฟพิเศษ มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.71 และตัวชี้วัดที่ 1,2,3,4,5,6 และ 8 มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง อันได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2และ8 กระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน ผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กาแฟมีความรู้เรื่องกาแฟพิเศษ ทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 2.29 ตัวชี้วัดที่ 1,4 และ 6 มีวิธีการปลูกและบำรุงรักษาต้นกาแฟสู่การเป็นกาแฟพิเศษ มีวิธีการคั่วกาแฟที่มีมาตรฐานสู่การเป็นกาแฟพิเศษ มีผลิตภัณฑ์กาแฟพิเศษจำหน่ายให้กับผู้มาเยี่ยมชม ทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 2.43 ตัวชี้วัดที่ 3 และ5 มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน มีวิธีการทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้มาตรฐาน ทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 2.57 ส่วนตัวชี้วัดที่ 7 มีร้านกาแฟให้บริการกาแฟพิเศษแก่ผู้มาเยี่ยมชม ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.71

ตารางที่ 4: สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว บ้านป่าเหมี้ยง

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	3.90	ดี
2. ความสะดวกในการเข้าถึง	2.57	ควรปรับปรุง
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	2.02	ควรปรับปรุง
4. สภาพแวดล้อม	2.31	ควรปรับปรุง
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	2.31	ควรปรับปรุง
6. ความมีชื่อเสียง	3.10	ปานกลาง
7. การจัดการรักษาพิเศษ	2.14	ควรปรับปรุง
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 7 ด้าน	2.69	ควรปรับปรุง

จากตารางที่ 4 จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 7 ด้านของ บ้านป่าเหมี้ยง พบว่า ภาพรวมการประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.62 โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี คือ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 2) ด้านความมีชื่อเสียง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10 และจากการประเมิน พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว รวม 5 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง (เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย) ดังนี้ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.57 2) ด้านสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.31 3) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่

2.31) 4) ด้านการจัดการไร้กาแพพิเศษ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.14 และ 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.31 ($\bar{X} = 1.31$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกาแพพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

จากผลการประเมินและสรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้านของ บ้านแม่แจ่ม และบ้านป่าเหมี้ยง พบว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่ควรพัฒนาและปรับปรุงเร่งด่วน รวม 5 ด้าน คือ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 5) ด้านการจัดการไร้กาแพพิเศษ โดยแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว แต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 1) จัดการคมนาคม เส้นทางสัญจร ภายในสถานที่ท่องเที่ยว และการจราจรในพื้นที่ 2) จัดบริการรถรับส่ง และรถบริการนำเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว 3) จัดทำป้ายบอกเส้นทางสัญจรและป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความชัดเจน 4) ปรับปรุง ถนน ทางเดิน ทางลาดหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว 5) จัดระเบียบเส้นทางเดินท่องเที่ยว ให้มีความเหมาะสม

2. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 1) จัดทำแผนที่หรือแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ไว้บริการนักท่องเที่ยว 2) จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมทั้ง มีบุคลากรคอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว 3) เพิ่มระบบการจัดการขยะมูลฝอยใน แต่ละพื้นที่ โดยจัดให้มีถังขยะที่มีการแยกประเภทขยะ อย่างเพียงพอ 4) กำหนดและควบคุมราคาสินค้าและบริการ ให้มีความเหมาะสม 5) จัดให้มีที่จอดรถในสถานที่ที่เหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

3. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสภาพแวดล้อม 1) วางแผนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในท้องถิ่น 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยว เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น 3) บำรุงรักษา พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม 4) การเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ และป้องกันการบุกรุกจากบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 5) สำรวจและจัดเก็บสถิติข้อมูล ด้านการท่องเที่ยว เพื่อประเมินและเสนอผลกระทบที่เกิดขึ้น 6) วิเคราะห์การบริหารจัดการ การออกกฎระเบียบ แนวปฏิบัติของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

4. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 1) ปรับปรุงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ที่เข้าถึงนักท่องเที่ยวโดยตรงเพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว 2) จัดให้มีห้องสุขา ห้องสุขาสำหรับผู้พิการที่ถูกละเลยอย่างเพียงพอภายในแหล่งท่องเที่ยว 3) จัดมาตรการรักษาความปลอดภัยและเพิ่มจำนวนบุคลากร 4) ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่บุคลากรในแหล่งเที่ยว (มัคคุเทศก์) 5) พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (ทรัพยากรการท่องเที่ยว) 6) พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถในการรองรับด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

5. การจัดการไร้กาแพพิเศษ 1) จัดฝึกอบรมให้ความรู้ในกระบวนการผลิตกาแพพิเศษ (การปลูกและการดูแลรักษา การเก็บและคัดแยก การคั่วบดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเก็บรักษา) 2) เพิ่มช่องทางการ

จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าสู่ผู้บริโภคได้โดยตรง 3) ควบคุมตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน 4) จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์

5. อภิปรายผล

จากผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่า ภาพรวมการประเมิน ของทั้งสองหมู่บ้าน บ้านแม่แจ่ม และ บ้านป่าเหมี้ยง ผลการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556)² ที่มีการประเมินศักยภาพในเชิงปริมาณเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโตนป่าหน้นและชุมชนบ้านทุ่งมะปรางในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประสบการณ์หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความโดดเด่นของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิด ภาพลักษณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2556)³ ที่พบว่าองค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยว ที่ดำเนินการศึกษาวิจัยใน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านดังกล่าวมีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่อุตสาหกรรมกาแฟพิเศษและยังสอดคล้องกับ ระเบียบพรณ ทองห่อ และคณะ (2549)⁴ ซึ่งกล่าวไว้ว่า การจะประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะต้อง ดำเนินการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวใน พื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรประเภทไหน เพื่อประโยชน์ของผู้วิจัยในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ถึงแม้องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวแต่ละองค์ประกอบจะมีผลการประเมินที่แตกต่างกันก็ตาม ผลการประเมินสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่แจ่ม ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีผลการประเมิน อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย = 4.05 ด้านความมีชื่อเสียงผลการประเมินอยู่ในระดับดีปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 3.14 ด้านสภาพแวดล้อมผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ย = 1.83 และมีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับต่ำ รวม 4 ด้านคือ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย = 1.68 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกค่าเฉลี่ย = 1.57 3) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย = 1.43 และ 4) การจัดการไรกาแฟพิเศษค่าเฉลี่ย = 1.31

² ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, การศึกษาศักยภาพและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโตนและบ้านโตนป่าหน้น อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล,วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 83 (กรกฎาคม-กันยายน) 2556

³ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, ภาพิมล ปิ่นแก้ว และปาลิณี สุกดั่งมณีรัตน์, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดนัดศรีลาในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (เพชรบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556)

⁴ ระพีพรรณ ทองห่อ และคณะ, แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพ และข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ, 2549)

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ้านป่าเหมี้ยง ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย = 3.90 ด้านความมีชื่อเสียงผลการประเมินอยู่ในระดับดีปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 3.10 และมีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับควรปรับปรุง รวม 5 ด้านคือ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย = 2.57 2) ด้านสภาพแวดล้อมค่าเฉลี่ย = 2.31 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกค่าเฉลี่ย = 2.02 4) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย = 2.31 และ 5) การจัดการไร่องานพิเศษค่าเฉลี่ย = 2.14

จากการวิเคราะห์ศักยภาพ ทั้งหมดจะเห็นว่าศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี เหมาะแก่การพัฒนาชุมชนผู้ปลูกกาแฟตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งสอดคล้อง มนัส สุวรรณ (2538)⁵ ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้แก่ ความปรารถนาของผู้ท่องเที่ยว ความสามารถในการให้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง และการเข้าถึงและความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ประกอบ ด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคม และความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา

6. ข้อเสนอแนะ

1) การวิจัยนี้เป็นการประเมินองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ยังต้องพัฒนาให้เกิดการบูรณาการ ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวกับ กระบวนการผลิตกาแฟที่ครบวงจร และ ผลิตภัณฑ์ ที่มีมาตรฐาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์เรียนรู้ อย่างแท้จริง

2) หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้ชุมชนได้ และนอกจากนี้ควรช่วยพัฒนา เรื่องของ สาธารณูปการและการเดินทาง การเสริม สร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนา บุคลากร เช่น การฝึกอบรม การดูงาน หรือการ สร้างเครือข่ายท่องเที่ยวของชุมชน ให้เกิดความยั่งยืน

3) ชุมชนควรมีการประชุม วางแผน การทำงานร่วมกันเพื่อความยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ความคิดเพื่อการวางแผนและการดำเนินงาน และหามาตรการที่จะกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ให้มากที่สุด รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้แก่ชาวบ้านในชุมชน เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563
สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/assets/portals/1/files/TTS615->, 2561.

⁵ มนัส สุวรรณ, นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ, (พิมพ์ครั้งที่ 2), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564)

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. การศึกษาศักยภาพและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอดอนเจดีย์และบ้านดอนป่าหน่อ อำเภอดอนจาน จังหวัดสกล.

วารสารสุโขทัยปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 83 (กรกฎาคม-กันยายน) 2556

มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. ภาพิมล ปิ่นแก้ว และปาลิณี สกุลตั้งมณีรัตน์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและ
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดนัดศิลปะในอำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์. เพชรบุรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

มนัส สุวรรณ. นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน
สโตร์, 2538.

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ. อ่างใน ศิริจรรยา ประพตกิจ. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้
ศักยภาพ และข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน. กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการ, 2549.